



Medlemsblad for Museumsforeningerne

Nr. 26 September 2017

Museum Amager

I dette nummer:

Nyt fra
Museum Amager

Sydfronten 1914–1918

Overtro og spøgeri
på Amager

Elisabeth K571

Julestuer og julelege

Uhm Amagermad

Nyt fra
Amagermuseets Venner

Nyt fra Dragør
Museumsforening

Nyt fra Danmarks
Lodsmuseumsforening

Sæsonprogram



Museum Amager

Tidsskriftet

»Museum Amager«
– medlemsblad for
Museumsforeningerne.
Udkommer 1.2, 1.6.
og 1.9.

Bladet udgives af
© Museum Amager,
der er en selvejende
institution. Museet
driver Amagermuseet,
Dragør Museum,
Danmarks Lodsmuseum
samt Mølsted Museum.

ISSN: 1903-8356

Redaktør:

Søren Mentz
sm@museumamager.dk
Inger Kjær Jansen
mild@mail.tele.dk

Opsætning og tryk:

Starco Grafisk
32 53 19 99

Museets hjemmeside
www.museumamager.dk

Omtale af arrangementer,
udstillinger, skoletjeneste
samt åbningstide

Forsideillustration:

Opstilling fra den nye
køgebog. Foto: Privat.

Bagsideillustration:

Julehygge hos lodserne.
Foto: Privat.

Kontakt

Museum Amager
Ndr. Kinkelgade 18A
2791 Dragør
Tlf. 30 10 88 66

Museumsleder
Søren Mentz
sm@museumamager.dk
Tlf. 30 10 88 68

Bestyrelsesformand
Carsten Dinesen Maass
maass@stofanet.dk
Tlf. 32 53 77 92

Åbningstider

September:
Onsdag til søndag kl. 12–16

Efterårsferien:
14.–22. oktober kl. 12–16

Julemarked på Amagermuseet:
25. og 26. november kl. 12–16

Juleudstilling på Amagermuseet:
25. november–17. december
tirsdag–søndag kl. 12–16

Juleklip på Lodsmuseet:
De tre første adventsweekender
kl. 14–16

Amagermuseets Venner

Formand Bente Walløe Poulsen
Tlf. 32 53 03 04 | bentewp@gmail.com

Bliv medlem af foreningen – kontakt:
Medlemsadministrator Margrethe Kristensen
Tlf. 32 53 96 04 | mkristensen@stofanet.dk



Dragør Museumsforening

Formand Martin Hans Borg
Tlf. 88 18 11 28 | mhb4@mail.dk

Bliv medlem af foreningen – kontakt:
Kasserer Ulrik Ankerstjerne
Tlf. 40 80 48 65 | anitaulrik@pc.dk



Danmarks Lodsmuseumsforening

Formand Ida Clementsen
Tlf. 32 53 74 84 | erlanida@stofanet.dk

Bliv medlem af foreningen – kontakt:
Kasserer Niels Andersen
Tlf. 20 76 88 42 | niels@schottandersen.dk
www.danmarkslodsmuseumsforening.dk



Årligt kontingent: 125 kr. i alle tre foreninger.



Nyt fra Museum Amager

Der sker så meget på Museum Amager! Hver dag er forskellig men altid fuld af gode oplevelser.

Museets sommergæster har været glade for levendegørelsen på Amagermuseet, sejladserne med museums-kutteren Elisabeth og for Lodsens Dag på havnen. Derudover har et nyoprettet laug holdt Mølsted Museum åbent om søndagen.

Den personlige historieformidling og mødet med de kyndige museumsværter skaber rum for læring og en stemningsfuld oplevelse. Da Amagermuseet blev anmeldt i Politiken i juli, var det også stemningen, som journalisten blev betaget af. Duften af pandekager fik minderne frem fra underbevidstheden. Der faldt en bemærkning om nedprioriteringen af elektronisk formidling, men i sansernes vold opdagede journalisten ikke de to skærme på Nordgård, og den nye app til smartphones blev heller ikke omtalt. Sådan er det! Vi ser det, vores sanser har fokus på.

Museum Amager er meget bevidst omkring formidlingsgreb og skærper konceptet hver sæson. Det skyldes ikke mindst de faglige formiddage sammen med de historiestuderende, som deltager i Levendegørelsesakademiet.

Nu går vi ind i efteråret. Historisk menu i Pakhuset, efterårsferie, dahliadage, allehelgensaften og julemarked! Husk at købe museets smukke og unikke julekalender, tegnet af Pia Bjerre Bartoff. Hun har også udført museets malebog, med tegninger fra Amagermuseets aktiviteter.



Ved museumsleder
Søren Mentz

Fly over Nordgård 2017.
Foto: Museum Amager.



Nyerhvervet maleri af Henrik Strømberg med lodsbåd på vej ud til sejlskib.

Foto: Museum Amager.

To interessante nyerhvervelser

Dragør har været et yndet motiv for mange kunstnere. Det var både lokale malere og folk udefra, og de har fortolket byen, havet og havnen på forskellige måder og fra forskellige vinkler.

Museum Amager får ofte henvendelser fra folk, som ønsker at donere eller sælge disse malerier, men det er ikke alt, som museet erhverver. I løbet af sommeren har vi dog udvidet malerisamlingen – og især to motiver er vi særligt glade for.

Blandt de udefrakommende kunstnere var Thorvald Nygaard (1892–1973). Han var uddannet arkitekt og arbejdede med bygningskonservering i Odense og Assens. Ved siden af sit arbejde malede han også. Han fik endda mulighed for at vise sine værker frem på forårsudstillingerne på Charlottenborg. Museet

har erhvervet et maleri, der viser pladsen bagved Dragør Museum. Der er et interessant folkeliv på motivet. Fiskerne ved kutteren, smeden ved sit værksted og den unge kvinde med barnevognen midt i billedet er med til at give fortiden liv.

Det andet motiv, museet har erhvervet, er udført af den lokale Henrik Strømberg. Det er et typisk marinemaleri, der viser lodsbåden på vej ud til et tremastet sejlskib. Ikke umiddelbart den store kunst, men et klassisk Dragør-motiv, og et vidnesbyrd om den efterspørgsel, der var i lokalsamfundet på sådanne motiver.

Nyerhvervet maleri af Thorvald Nygaard med motiv fra Dragør.

Foto: Museum Amager.



Museum Amagers levendegørelsesakademi

Igen i år har vi på Museum Amager haft fornøjelsen af at have universitetsstuderende fra Københavns Universitet på besøg på Amagermuseet for at deltage i vores årlige levendegørelsesakademi. Tre hold studerende havde i løbet af foråret tilmeldt sig kurset, der er en kombination af teoriundervisning og praktisk museumsformidling.

Hvert hold kursister har været på museet alle hverdage i en uge, hvor de om formiddagen har modtaget undervisning i museal formidlingsteori samt debatteret god og dårlig formidlingspraksis sammen med Museum Amagers fagpersonale samt eksterne foredragsholdere. Efterfølgende har de været i levendegørelsestøjet sammen med Amagermuseets mange dedikerede frivillige og har i fire eftermiddage deltaget i årets sommerlevendegørelse. Her har de haft mulighed for at få kombineret den teoretiske undervisning med den praktiske formidling til museumsgæsterne og derigennem fået erfaring med de fordele og ulemper, der er med den type formidling, der bliver bedrevet på Amagermuseet i juli måned.

Det er anden gang, at kurset er blevet afviklet, og vi er virkelig glade for det årligt tilbagevendende arrangement. For ud over den erfaring og de kompetencer vi kan give kursisterne, så er de også med til, via vores fælles diskussioner, at analysere vores koncept og give os værdifuld respons på vores sommerarrangementer og ikke mindst massevis af gode ideer til, hvordan vi kan blive endnu bedre næste år.

I år var alle plader overtegnet, og med den interesse i baghovedet vil vi naturligvis udbyde kurset igen.

Kursister fra levendegørelsesakademiet 2017.
Foto: Museum Amager.





Sydfronten 1914–1918

Ved museumsinspektør
Christian Aagaard

Øverst: Soldater fra
sikringsstyrken
på Amager.
Ukendt fotograf.

På Museum Amager har vi for nyligt afrundet et forskningsprojekt omhandlende sydfronten på Københavns Befæstning under Første Verdenskrig. Undersøgelsen blev i sin tid indledt, da den lokale Jan Zibrandtsen henvendte sig til museet og overdrog det materiale, han i en periode på hobbyplan havde arbejdet på, men som han nu ikke ville gå videre med. Museet tog gladelig imod materialet, og her godt to år senere nærmer projektet sig sin foreløbige afslutning.

Fokus for undersøgelsen har været de feltbefæstede stillinger (skyttegravs- og pigtrådsstillinger støttet af udbyggede artilleriskanser) på Amager under Første Verdenskrig. Disse udgjordes til at starte med af Tømmerupstillingen, der krydsede Amager fra kyst til kyst lige syd om Tømmerup.

Stillingen blev i al hast anlagt, da Første Verdenskrig brød ud, idet man indså, at den sydlige del af forsvaret af København stort set var efterladt uden egentlige forsvarsværker. Man frygtede, at en angrebsstyrke fra eksempelvis tysk side ville kunne gå i land på Amager og angribe København fra syd.

De hastigt anlagte forsvarsværker blev rejst på beslaglagt jord, hvor lodsejerne blev tildelt erstatning for de indtægter, de mistede på grund af tabte dyrkningsmuligheder.

Fæstningsværkerne skulle konstrueres så hurtigt som muligt, da man frygtede et tysk angreb umiddelbart efter krigsudbruddet mellem Europas stormagter.

Angrebet kom imidlertid aldrig, men krigen ud fortsatte man med at udbygge stillingerne på Amager, så man var så klar, som man kunne nå at blive i tilfælde af, at det frygtede angreb skulle komme. Man etablerede således nye artilleristillinger i Kongelunden, der sammen med de andre kyststillinger ved Køge Bugt skulle bidrage til at forsvare indsejlingen til København.

Den mest omfattende udvidelse af forsvarsværkerne på Amager kom omkring årsskiftet 1915–1916, hvor man havde besluttet sig for at etablere nye feltbefæstede stillinger langs Amagers sydkyst. Nye stillinger skulle derfor etableres langs kystdiget fra Dragør Fort til Kongelunds batteri (det senere Kongelundsfort) i et forsøg på at holde en potentiel fjende fra at gå i land på Amager. Godt 13 kilometer feltbefæstede stillinger med seks meter brede pigtrådsspærringer blev derfor etableret langs kysten, så Amager nu var dækket af to fuldt ud feltbefæstede stillinger.

Da verdenskrigen sluttede, fik man i al hast nedlagt stillingerne, så de anvendte arealer kunne returneres til deres rette ejermænd. Markerne, som invasionsforsvaret havde været etableret på, blev snart igen anvendt til landbrug, og inden længe var ethvert spor af sydfronten på Amager forsvundet under landmandens plov.

Den dag i dag er der så godt som ingen spor tilbage af de feltbefæstede stillinger, der i godt fire år dominerede landskabet på Amager.

Meget mere om sydfronten vil man inden længe kunne læse, når Museum Amagers forskningsresultater bliver publiceret og dermed gjort tilgængelige for det brede historieinteresserede publikum.

Kort over
Tømmerupstillingen.



Overtro og spøgeri på Amager

Ved Inger Kjær Jansen

Allehelgen markeres fredag den 27. oktober på Amagermuseet med gys og uhyggelige historier. Det følger vi lidt på vej med lokale fortællinger om overtro og spøgelser.

Troldehøjene

På Søndermarksgården i Maglebylille lå en gravhøj beplantet med træer, Møllehøjen, hvor byens første mølle stod. Højen blev også kaldt for »Troldebakken«.

På Petersdals jorder – også i Maglebylille – lå fem gravhøje. Disse høje var fra gammel tid forbundet med overtro og mystik. En gammel amagerkone husker, at hun sammen med sin mor en gang ved aftentide var på besøg hos nogle slægtninge, der havde et lille husmandssted i Maglebylille. Da mor og datter efter mørkets frembrud gik forbi højene, tog moderen sit forklæde af og vendte det to gange, fordi hun mente, at det modvirkede troldtøj og andet unaturligt væsen.

En anden overlevering fortæller, at der levede trolde i højene. De hævdede sig hver juleaften på ildstøtter, så man kunne se troldene danse inde i højene. I en af højene boede »Hyve-trolden«, og når man gik forbi den i nattens mulm og mørke, blev man »vildfarendes«. Det betød, at man blev ved med at komme tilbage til højen og først fandt vejen hjem, når det begyndte at lysne!

Storkestenen i Maglebylille og i Dragør

Ved gadekæret i Maglebylille lå en stor sten kaldt »Storkesten«. Ifølge overtroen ville unge piger, der trådte på stenen få besøg af storken inden årets udgang.

Storkestenen står i dag ved Tømmerup Stationsvej og er nu en mindesten om frihedskampen under besættelsen.

I Dragør Lund ligger også en stor sten, som blev brugt til at forklare familietilvækst til børn. F.eks. fortalte en jordemor, at far og mor havde fundet det nyfødte barn ved stenen og havde taget det med hjem, mens andre sø-

Storkestenen i forgrunden ved gadekæret i Maglebylille ca. 1900.
Foto: Carl Flensburg, Tårnby Stads- og Lokalarkiv.



»Lundestenen« 1992.
Foto: Dirch Jansen.
Dragør Lokalarkiv.

skendeflokke blev sendt ud til stenen når fødslen gik i gang. Når de kom tilbage fra gåturen havde storken ude på engen været forbi med den nyfødte.

Hvad panelet gemte

I St. Magleby var der engang en gård, man kaldte »Spøgesesgården«, fordi den om natten blev besøgt af spøgelser, der huserede i storstuen.

Engang fik gården besøg af en kunstner, som ikke troede på spøgelser og derfor godt turde overnatte i storstuen. Næppe havde kirkeuret slået midnatstimens 12. slag, før gæsten vågnede ved et forfærdeligt spektakel uden for døren. Syv mænd med hver deres tællelys kom stormende ind i stuen og satte lysene på langbordet. Dernæst gik de hen til sidevæggen og åbnede en skjult dør i panelet. Her tog de fra et hemmeligt rum syv store, tilsnørede lærredsposer og hældte indholdet ud på bordet. Det var lutter guldmønter, der trillede frem! De syv spøgelser talte pengene, puttede dem ned i poserne igen og satte dem tilbage i det hemmelige rum. Så pustede de tællelysene ud og forsvandt sporløst ud af stuen.

Den modige maler var ikke så modig længere. Med angstens sved på panden snuppede han sine støvler og sit tøj, da han spurtede ud af gården og forsvandt.

Gårdejereren havde alligevel på en eller anden måde fået nys om det passerede, så en dag gik han op i storstuen og fandt det hemmelige rum med dets gyldne indhold. For pengene byggede han sig en ny gård, mens spøgelsesgården længe lå hen som en ødegård.

Ligtoget og varulven

Leisbeth Theis Jacobsen har fortalt, hvorledes hendes far en gang på gåben til Købehavn fik sig en slem forskrækkelse. Ved Korsvejen, der dengang førte til Tårnby, kunne han ikke gå et skridt videre, for det var som om, han blev holdt fast. Han prøvede at slå kors for sig i Jesu navn. Han tog også sin trøje af og vendte den, men intet hjalp. Pludseligt fornemmede han et ligtog komme forbi. Først da ligtøget var passeret, kunne han gå videre. Da han kom hjem til Dragør, var hans tøj drivende vådt, så meget havde han svedt angstens sved.

Leisbeths bedstemor har fortalt om en mand i Dragør, der var en varulv. Når han blev forvandlet til en varulv, gik han på tre ben og forfulgte gravide kvinder, for hvis han kunne komme til at drikke blodet af dem, ville han blive frelst og ikke længere være en varulv. Derfor var der mange kvinder i Dragør, der ikke turde gå uden for en dør om aftenen. Engang forfulgte han en gravid kvinde, men hendes mand pryglede ham, så han lå syg i flere uger.

Knælende køer

Juleaften fik heste, køer og får ekstra foder. Også staldene var blevet fejjet, og gangene bestrøet med sand. Der herskede flere steder på Amager den overtro, at hvis man julenat kl. 12 ville kigge ind i kostalden, kunne man se køerne knæle. Men folk turde ikke gå derud for at se det forunderlige.

Ingen redskaber måtte stå ude julenat. Hvis der stod en plov på marken, kom Jerusalems skomager Ahasverus og satte sig på den, for julenat var den eneste nat, han havde lov til at hvile sig. Ellers skulle han vandre indtil dommedag, fordi han ikke lod Jesus hvile sig på vejen til Golgata. Intet arbejde ville lykkes i det kommende år med det redskab, Ahasverus havde siddet på.



Leisbeth Theis Jacobsen
– gift Møller
(1851–1946).
Dragør Lokalkærv.



Elisabeths skibslaug.
Foto: Dirch Jansen.

Elisabeth K571

Den 1. januar 1942 blev kølen lagt på H. Jensens Baade- og Skibsværft i Køge til Elisabeth K571. Ifølge målebrevet var den klar til godkendelse den 25. september 1942 – så i 2017 kan Elisabeth fejre sit 75-års-jubilæum og heldigvis stadig sende sin karakteristiske og skønne fiskekutterlyd ud over havnen til glæde for mange. Prisen for skib og motor var 16.000 kr. Fiskeskipper var Ejner P.R. Larsen. I oktober 1943 sejlede han mere end 70 jøder til Sverige.

I mange år sejlede den 30 fod lange kutter på fiskeri, indtil Dragør Museum overtog den i 2003. Et meget flittigt skibslaug på ca. 12 mand holder skibet ved lige og tager på ture med det. K571 har været helt ovre på Ålandsøerne, på Saltholm og sågar en tur ind i kanalerne på Christianshavn, hvor Elisabeth blev torpederet af tre tyske turister i en lejet eldrevet turbåd. I foråret 2017 blev Elisabeth godkendt af søfartsstyrelsen til at sejle med passagerer. Maks. seks gæster ad gangen. Indtil videre har det været en succes.

Forskellige fonde – Jubilæumsfonden af 1973 12.08, Kamma og Harald R. Melchior's fond, Frk. Helga Melchior's Familiefond – samt Jan Norden der som dreng i 1943 var en af flygtningene ombord på Elisabeth – har været flinke sponsorer til udstyr og reparationer.

Hver anden tirsdag kl. 9 mødes skibslaugets medlemmer i Elisabethskuret til morgenbrød og dagmartærte for at gennemgå, hvilke opgaver hvem påtager sig samt fordeling af vagter, hvor vagthavende for en uge af gangen holder tilsyn med Elisabeth.

Ved Birger Møllesøe

En juleleg: at nippe strå. Et strå på kun to tommer skulle gå rækken igennem fra mund til mund. Ved at trække i tovet gjorde man det svært for de nippende.

Postkort tegnet af Benjamin Dahlerup (1898–1959).

Foto: Det Kgl. Bibliotek.



Julestuer og julelege

Ved formidlingsinspektør
Leni Larsen

Juletiden var en travl tid for det gamle landbosamfund. Alle juleforberedelser skulle være ordnet inden den 23. december. Der var nok af gøremål: Der skulle slagtes, bages, brygges øl, støbes lys, gøres rent både inde og ude og forglem ej støvvasen. Alt arbejde var bandlyst i julen, og selv spinderokken skulle kvinderne lade stå, da intet måtte dreje rundt i julen. Man skulle slappe af og få energidepoterne fyldt op, så man var klar til et nyt år med mange slidsomme gøremål.

I julen var der tid til at lege og underholde hinanden. Når de to helligste dage i julen var overstået, blev der – meget mod kirkens vilje – afholdt julestuer med forskellige julelege. Årsagen til kirkens uvilje var, at flere af julelegene var af seksuel karakter, som tjenestepiger og karle morede sig med.

En af de mere uskyldige lege var en tjenestekarl, der klædte sig ud som en buk og dernæst besøgte gårdene midt under julefesterne. Han var grov og truende, forlangte at få lækkerier i form af flæsk, pølser, kager og noget til at slukke tørsten. Når han var tilfreds, forlod han gården og tog videre til nabogården. Formålet med hans hærgen var, at når han forlod gården, så tog han al ufred og uvenskab med sig, så julefreden kunne sænke sig.

Selvom julelegene blev forbudt ved lov, fortsatte de stadig i det skjulte. Det førte til, at de blev tilladte dog kun indendørs og ikke på de helligste dage.

Landboerne var afhængige af naturen og havde et stort ønske om at forudse, hvordan vejret ville arte sig. Bønderne tog varsler af det kommende år ved at tegne 12 cirkler på en bjælke i loftet. De 12 cirkler repræsenterede de 12 juledage fra den 25. december til den 6. januar. På den første juledag observerede man vejret og markerede i cirklen, hvordan vejret havde været den pågældende dag. Dette ville svare til, hvordan vejret ville blive i januar. Sådant gjorde man frem til den 6. januar, hvor vejret den kommende december blev afsløret.

Man har været klar over, at forudsigelserne næppe holdt stik, men det har givet bønderne en tro på, at bedre tider var på vej.

I tilknytning til jul og nytår har der også været varsler. Stod man tidligt op nytårmorgen, ville man blive morgenduelig resten af året. Tog man et nyt stykke tøj på juledag, ville man få nyt tøj i det kommende år.

Lænkehunden spillede også en rolle i julen. Pigerne i køkkenet lavede tre forskellige slags grød baseret på byg, rug og havre. Hunden blev juleaften inviteret inden for i stuen, og den grød, som hunden spiste af først, vil give den bedste afgrøde året efter. Det var ofte de unge, der klaskede hver sin klat grød ned på gulvet. Den, hvis klat blev spist først, ville blive først gift. Det samme kunne de ældre gøre. Hunden ville da afsløre, hvem der først ville dø!



Varsel af lænkehunden.
Julekort tegnet af
Benjamin Dahlerup.
Foto: Det Kgl. Bibliotek.

Uhm Amagermad

Ved
Hanne Bacher Bendtsen



Majken og Nelly
i Gammelgårds køkken.
2014.
Foto: Museum Amager.



Saltede sild. Fra forberedelse til kogebogen.
Foto: Majken Pedersen.

Amagermad? Er det ikke bare en klapsammenmad bestående af franskbrød og rugbrød med smør og lidt sukker imellem? Jo, det er det også, men amagermad er så meget mere. Det ved den ældre generation på Amager i hvert fald. Og vi ved, at nutidens kultur- og madturister vil have en ordentlig lokalhistorisk kogebog, som de møder den på Samsø, i Sønderjylland og andre steder i Danmark, hvor det kulinariske er i højsædet. Lokalhistoriske kogebøger er blevet samlerobjekter. Det var netop turistforespørgsler, der satte projekt »Amagermad« i gang. Projektgruppen, der består af Majken Pedersen, Nelly Riber Søndergaard, Lisbeth Møller, Tina Høegh, Martin Hans Borg og Hanne Bacher Bendtsen, har samlet opskrifter sammen hos de gamle familier og afprøvet alle retterne – både i udførelse og i smag. Og vi har gransket i råvarernes introduktion på Amager. Man tror det næppe, men kråsesuppe smager helt fantastisk.

Dette arbejde, der har stået på i ca. to år, ser nu ud til at blive til den lokalhistoriske kogebog: »Amagermad – smagen af Dragør og Store Magleby«, som bliver udgivet af Dragør Lokalkiv og Museum Amager i fællesskab senere på efteråret.

Vilkårene for madlavning og udvalget af råvarer har i århundreder været lokalt bestemt – både på Amager og alle andre steder. Samtidig synes afstanden fra Dragør til St. Magleby uendelig lang, hvilket afspejler sig i de to køkkener. Vi ved dog, at Dragør og St. Magleby er hinandens forudsætninger. Uden den hollandske indvandring ingen Dragør, og uden Dragør ingen mulighed for afsætning af hollændernes varer. Men vilkårene i de to byer er godt nok forskellige. Dragørerne måtte bygge og bo indenfor et meget begrænset område, i modsætning til de hollandske indvandrere i St. Magleby, der fik en hel landsby med omliggende marker foræret. Det gav fra midten af 1500-tallet nogle ganske forskellige vilkår, som har sat sine spor i kogekunsten på den sydlige del af Amager.

Køkkenerne i Dragør var naturligt nok ganske små. De blev kaldt for skorstenskøkkener, for det var ikke andet end en skorsten med et ildsted under. Råvarerne kom først og

fremmest fra Øresund og en enkelt gris fra udhuset. Mundene, der skulle mættes i byen, var også af begrænset antal. Stort set alle arbejdsduelige mænd og store drenge var på havet det meste af året – enten på langfart eller i marinens tjeneste. Så i Dragør var det kvinder, børn og gamle, der skulle mættes.

Køkkenerne på gårdene i St. Magleby var store. Her skulle man mætte en stor husholdning – hele familien i flere generationer, karle, piger m.m. Råvarerne dyrkede man lige uden for husmuren, så der var nok at tage af. Brugen af de hjemmedyrkede råvarer delte sig dog i to grupper. Den ene til familien og den anden til køberne i København. Det betød, at hverdagskosten i St. Magleby langt hen ad vejen bestod af retter, som familierne kendte hjemme fra Holland. De nye grøntsager, som man slet ikke var vant til i kongens København, blev enten leveret direkte til kongeslottet eller blev solgt på byens grøntsagsmarkeder – ved Gammel Strand, på Amagertorv, senere Grønttorvet på Israels Plads, i Valby og nu i Høje Tåstrup.

De hollandske indvandrere fik også ret til at fange ål langs kysterne både øst og vest for Amager. Kongen havde stadig retten til jagt på svaner og harer, men på Saltholm kunne hollænderne jage, hvis bare en del af fangsten kom slottet til gavn. Dragørerne har formentlig også jaget – strandjagt har altid været en yndet sport, bare der ikke var nogen, der opdagede det. Vi har hørt om familier, hvor man dagligt serverede vildænder til middag – det var jo gratis mad!

Lidt firkantet kan man sige, at i Dragør spiste man fisk, fuglevildt, en smule kød og brød – og i St. Magleby grøntsager, kød og grød.



Amagerkoner på
grønttorvet ca. 1930.
Københavns Bymuseum.

Suppe med masser af
grøntsager. Fra forberedelse til kogebogen.
Foto: Majken Pedersen.



Ved
Bente Walløe Poulsen

Nyt fra Amagermuseets Venner

HUSK: Rundvisning i St. Magleby Kirke og Kirkegård

Onsdag den 13. september kl. 19.00.

Der er rundvisning i St. Magleby Kirke og på kirkegården ved Palle Cranil og Lisbeth Møller.

Arrangementet blev omtalt i forrige nummer af museumsbladet.

Torvekørsel og torvehandel i vor tid – en undersøgelse

Amagerbrugene har altid afsat deres varer i København. Amager var jo »Københavns spisekammer«.

I tidligere tider foregik handlen i byens porte og på byens pladser. I vor tid har Israels Plads været stedet, hvor Amagers bønder og gartnere solgte deres grøntsager og blomster.

I slutningen af 50'erne flyttede torvehandlen til Københavns Grønttorv i Valby, og nu skal man helt til Høje Taastrup for at afsætte sine varer på et grønttorv.



Torvehandel på
Israels Plads, ca. 1950.
Foto: Privat.

Amagermuseets Venner ønsker at dokumentere torvekørsel i vor tid med billeder og fortællinger. De indsamlede oplysninger vil bl.a. blive anvendt på et medlemsmøde i foråret 2018, hvor der bliver mulighed for at fortælle den gode torvehistorie og fremvise fotos om torvehandel.

I en kommende udstilling på Amagermuseet vil emnet torvehandel indgå. Derfor vil vi arbejde sammen med museets faglige personale om at få belyst torvehandel i vor tid på den helt rigtige måde.

Vi er interesseret i alle former for erindringer – både fra jer, der nu kører på torvet – jer, der tidligere kørte på torvet – men også fra jer, der kan huske, hvordan det var at stå op midt om natten for at køre med far på torvet.

Har du den gode historie og eventuelt nogle fotos, og har du lyst til at dele med os andre? Så kontakt venligst Bente Walløe Poulsen på telefon 40 29 67 26 eller på en e-mail til bentewp@gmail.com

Julemarkedsgløg

Lørdag den 25. november kl. 11.00.

Amagermuseets Venner inviterer på et glas julegløg med æbleskiver. Det sker i fastelavnsudstillingen på den gamle museumsgård.

Traditionen tro vil Majken og Nelly fortælle, hvilket tema de i år har fundet på til juleudstillingen på den gamle museumsgård.

Herefter er der lejlighed til indkøb af juleting og godter på julemarkedet, som finder sted på Nordgård.

Nyhedsbreve

Amagermuseets Venner sender nyhedsbreve ud i forbindelse med medlemsaftner, og når der er nyt at fortælle.

Hvis du er interesseret i at modtage disse mails, så send venligst en mail til amagermuseumsfo@gmail.com med teksten: »Nyhedsbrev – ja tak!«

Husk venligst at give besked, hvis du ændrer mailadresse!



Julemarkedsgløg
og æbleskiver.
Foto: Dirch Jansen.



Nyt fra Dragør Museumsforening

Bevaring af Dragørhusenes træværk

Ved
Hanne Bacher Bendtsen

Lørdag den 16. september kl. 11.00–15.00 – på sydsiden af Dragør Museum.

Dragør Museums stifter, Dr. Dich, kastede sig også over bevaringen af Dragør gamle by. Det lykkedes ham i 1934 at argumentere for et Bygningsfredningsnævn for Dragør Gamle By – det eksisterer stadig. I dag hedder det Bevaringsnævnet for Dragør Gamle By og har bl.a. repræsentanter fra både Dragør Museumsforening og Beboerforeningen for Dragør Gamle by. I fællesskab afholder de to foreninger nu denne Bevaringsdag – en trædag.

Byens huse er spækket med træ: Vinduer, døre, udhuse, plankeværker og stakitter, bindingsværk og trægavle. Træet er ofte flere hundrede år gammelt – det er godt kram, men der skal passes godt på det.

Foran Dragør Museum vil der være arbejdende værksteder, hvor byens håndværkere, snedkere og malere vil demonstrere det gode gamle håndværk, der bevarer byens træværk.

Efter de arbejdende værksteder er der byvandring, hvor vi kigger på noget af byens finurlige træværk.

Program

Kl. 11–13.30: Arbejdende værksteder foran Dragør Museum.
Kl. 14–15: Byvandring.

Alle er velkomne til at kigge forbi og gå med.

Danmark og kolonierne

Tirsdag den 10. oktober kl. 19.00. Foredrag ved museumsleder Søren Mentz. Pakhuset på Dragør Havn.

Museumsleder Søren Mentz har bidraget til den nye kolonihistorie fra Gads Forlag. Med udgangspunkt i asienhandelen beskriver han, hvordan synet på de danske kolonier har ændret sig.

I foråret 2017 er netop fembindsværket »Danmark og kolo-

nierne« udkommet – en afløser for det hidtidige standardværk »Vore gamle danske tropekolonier« fra 1950'erne.

Søren Mentz vil fortælle om værkets tilblivelse, og hvordan synet i dag er på kolonihistorien. Vi følger også i kølvandet på de danske købmænd, som tjente Ostindisk Kompagni i Tranquebar og undersøger, hvorfor de tog til Indien, og hvordan de tjente penge på mere eller mindre lyssky transaktioner. Danskerne i Indien måtte tilpasse sig lokale forhold, men de måtte også agere i en verden præget af europæiske stormagter.

Alle er velkomne.



Maleren Christian Mølsted

Tirsdag den 14. november kl. 19 – Pakhuset på Dragør Havn.

Medlem af Mølstedlauget, Niels Chr. Arnesen, er en af ildsjælene i det Mølstedlauget, som Dragør Museumsforening nedsatte i forsommeren. Laugets første opgave var at få genåbnet Mølstedts atelier på Dr. Dichs Plads. Det lykkedes, og hver søndag i denne sommer har der været åbent atelier.

Arnesen tager os denne aften med på en tur rundt om Christian Mølsted, hans liv og hans motivvalg. Vi kender ham som den store historiemaler med skildringer af søkrigens dramaer. Lønstrup, hvor hustruen Ingine kom fra, er også flittigt skildret. Men Dragør var Mølstedts egen hjemstavn, fra han blev født i 1862 til han døde i 1930, hvor byen og Øresund var den helt store inspirationskilde for ham. Arnesen løfter også sløret for næste sæsons initiativer i atelieret.

Alle er velkomne.

Til venstre:
Christian Mølsted.
Gæssene kommer
hjem fra Saltholm.
Foto: Museum Amager.

Til højre:
Christian Mølsted
ved staffeliet.
Ca. 1920–1930.
Dragør Lokalkiv.



Dragørs huse er spækket med træværk.
Foto: Privat.



»Danmark og kolonierne«. Forsiden på bindet om Indien.



Ved formanden
Ida Clementsen



Der arbejdes flittigt på
skibsmodellen.
Foto: Privat.

Erling underviser
i navigation. Foto: Privat.



William med
Stetinmatten.
Foto: Privat.

Nyt fra Danmarks Lodsmuseumsforening

Igen en velbesøgt Lodsens Dag

På trods af vejret, der ikke havde forstået, at regn ikke var en del af programmet, så blev Lodsens Dag en vellykket begivenhed. Mange børn og voksne tilbragte flere timer på havnepladsen og i museet, hvor 85 børn fik udleveret en fin søfartsbog for at blive uddannet letmatros.

Telte og pavilloner skærmede for regn og blæst, og stemningen var hele dagen i top. Som noget nyt kunne man høre, hvordan man i gamle dage brugte en sekstant. Mange var interesseret i at se, hvordan den store Stetinmåtte bliver knyttet af 45 meter lækkert hampereb.

Der lå igen en nyere lodsbaad ved havnekajen, denne gang den 35 år gamle Lodsbaad 202, som en privat forening har fået stillet til rådighed af DanPilot.

De frivilliges store indsats op til dagen, på selve dagen og efterfølgende nedtagning gør, at det hele lykkedes. De mange glade deltagere, er belønning i sig selv.



Kurt og Erlan med den
nye mast til Mågen.
Foto: Privat.

Isbåden Mågen

Gruppen omkring isbåden Mågen har søgt Jubilæumsfonden om midler til nye sejl. Fonden har doneret 10.000 kr., men da sejlene koster ca. 15.000 kr. har Dragør Museumsforening og Danmarks Lodsmuseumsforening besluttet at donere de sidste penge. Vi håber, at sejlene kan nå at blive syet i år.

Andre frivillige har arbejdet mange timer på at save og høvle en mast til, som er doneret af en frivillig. Blokke og reb er desuden foræret til brug på Mågen, som næste sæson vil være fuldt udrustet til sejlads.

»Lodsens hverdag« med ny donation

Se den oplysende udstilling om livet som lods før og nu. Udstillingen, der har kørt hele sommeren, har fået nye genstande, idet DanPilot, der i forvejen har sponsoreret fotos og film, har doneret en helt moderne og tidssvarende lodsuniform med tilhørende rygsæk, som lodsens har med, når han entrerer et skib.



Den fine nye
lodsuniform.
Foto: Privat.

Maritimt juleklip i december

Danmarks Lodsmuseum holder åbent de tre første weekender i december kl. 14–16, hvor der er juleklip og hygge i den gamle lodsstation.

Tag børnene med og klip en lodsbaad til at hænge på juletræet, eller anden sødygtig julepynt. Vi serverer kaffe, te og småkager.

Sæsonprogram

- 8.–10. september** **Dahliadage på Amagermuseet**
De gamle stuer er fyldt med smukke dahliabuketter. Besøg museets have, stem på den smukkeste dahlia og vind en præmie.
- 10. september** **Høstgudstjeneste i St. Magleby Kirke** med deltagelse af børn og voksne i traditionelle amagerdragter. Kl. 12–15 er der middag for deltagerne i amagerdragter i storstuen på Nordgård.
- 13. september kl. 19.00** **Rundvisning i St. Magleby Kirke og på kirkegården**
Ved Palle Cranil og Lisbeth Møller. *Amagermuseets Venner.*



Foto: Museum Amager.

- 14. september kl. 19.00** **Historisk menu med dansk mad**
Ved Salte- og røgelauget. Havnepakhuset. Pris 275 kr. Arrangementet blev omtalt i sidste nummer af Museumsbladet. Billetter købes via www.billetto.dk
- 16. september kl. 11–15** **Bevaring af Dragørhusenes træværk**
Arbejdende værksteder og byvandring ved Dragør Museum. *Dragør Museumsforening.*
- 10. oktober kl. 19.00** **Danmark og kolonierne**
Foredrag ved museumsleder Søren Mentz. Havnepakhuset. *Dragør Museumsforening.*



- Aktiviteter i efterårsferien** **14.–22. oktober**
Levendegørelse på Amagermuseet samt åbent på Dragør Museum og Danmarks Lodsmuseum.
- Allehelgensaften på Amagermuseet** **27. oktober**
Tilmelding og billetter via www.billetto.dk – billetsalget starter den 1. oktober og sælges efter først til mølle-princippet. Læs mere på www.museumamager.dk
- Maleren Christian Mølsted** **14. november kl. 19.00**
Foredrag ved Niels Chr. Arnesen. Havnepakhuset. *Dragør Museumsforening.*



- Julemarked på Amagermuseet** **25.–26. november**
- Juleudstilling på Amagermuseet** **25. november–17. december**
- Juleklip på Danmarks Lodsmuseum** **2.–3. december, 9.–10. december og 16.–17. december**



POST

B

DANMARK

PP

